

شب یلدا نمادی از فرهنگ غنی و کهن ایرانی

سید عباس صالحی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

شب یلدا، این شب پررسم و راز و دل‌نشین، به عنوان نمادی از فرهنگ غنی و کهن ایرانی، در دل تاریخ ما از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در سال‌هایی که برای نسل من چندان دور نیست اما جوان‌ترها کم‌تر آن را مشاهده کرده‌اند، خانواده‌ها گرد هم می‌آمدند تا زمان بیشتری را از گرمای وجود یکدیگر بهره‌برند و مهریابی و محبت را با هم تقسیم کنند. از این رو، یلدا برای خیلی از قدیمی‌ترها، تنها یک رویداد تقویمی نیست، بلکه تجلی‌گر ارزش‌های انسانی و داشته‌های فرهنگی است

که در تاریخ این سرزمین ریشه دوانیده و در سایه گرمای خانواده نمايانگرمی شود. در شب یلدا، ما به یاد می‌آوریم که در کنار یکدیگر بودن، چقدر می‌تواند دلگرم‌کننده و شوکت‌انگیز باشد. یلداست که می‌تواند غبار از کدورت‌های قدیمی بزداید و پیوندی عمیق‌تر در سایه مهم‌ترین اجتماع انسانی، یعنی خانواده ایجاد کند. در یلدا خانواده ایرانی بیش از هر زمان دیگری سنت دیدار با بزرگان و احترام به ایشان را زنده نگه می‌دارد و برای تکریم این

درخت‌های تنومند حکمت و تجربه قدم برمی‌دارد. سنت دیرینه دیدار بزرگان در شب یلدا و ابراز فروتنی نزد ایشان، موجب ایجاد پیوندی عمیق میان نسل‌ها می‌شود و این نکته را به ما یادآوری می‌کند که فرهنگ ایرانی، همواره بر پایه محبت و همدلی بنا شده است.

این شب، تجلیگاه روحیه جمعی

چهاردهم و اندک زمانی که از عمر آن گذشته، تلاش کرده تا با نهادینه کردن دیدار با بزرگان و تکریم ایشان و شنیدن تجربیات آنها به عنوان یک نگاه راهبردی در برنامه‌ریزی‌های پیش رو، این مهم را از سطح دیدارهای رئیس‌جمهور با بزرگان تا تکریم اهالی پیشکسوت فرهنگ و ادب از سوی مدیران استانی امتداد دهد؛ چرا که بر این باوریم که همبستگی، وقاف، عشق و امید گمشده‌های جامعه امروز ایرانی است. ما معتقدیم که نسخه‌های شفابخش کاهش فاصله بین نسلی و ایجاد همبستگی و عشق میان آنها، همگی در فرهنگ کهن این سرزمین گنجانده شده است و شب یلدا یکی از آن عناصر فرهنگی عمیق ایرانی است. با شادباز شب یلدا، امیدوارم که این شب، سرشار از عشق، محبت و شادمانی برای همه هموطنانم باشد و جملگی از این فرصت برای نزدیک‌تر شدن به یکدیگر و گرامیداشت فرهنگ و هنر غنی ایرانی بهره‌مند شویم. چه نیکیست که در این شب، به دور بزرگان، پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها، پدران و مادران جمع شویم؛ عشق و دوستی را در دل‌هایمان زنده کنیم و به یاد بیاوریم که وقاف و همبستگی چیزی جز فشردن دست‌هایمان در دستان یکدیگر و زدودن کدورت‌ها نیست.

ایرانیان در سختی‌ها نگهبان شادی‌اند

محمدرضاعارف

معاون اول رئیس‌جمهوری

اولین شب یلدایی است که به عنوان غسوی از دولت چهاردهم در خدمت مردم بزرگوار و شریف ایران هستم. به عنوان غسوی از جامعه بزرگ ایران، به وجود مشکلات اذعان دارم. اگر این مشکلات نبود شاید ایرانیان عزیزیلدای بهتر، شادتر و زیباتر را جشن می‌گرفتند. اما ایرانیان به گواه تاریخ طولانی خود می‌دانند که حتی در سختی‌ها هم چگونه باید نگهبان شادی، به‌ویژه شادی‌های جمعی بود. در فرصت کوتاهی که از دولت چهاردهم گذشت، همه تلاش ما خدمتگزاران مردم رفع مشکلات بود. ادعا نمی‌کنیم که توفیق کامل داشتیم و ادعا هم نمی‌کنیم که همه کارهای ما درست و مطابق موازین بوده است، اما این را با تأکید می‌گویم که در همین مدت، جز خدمت و جز تلاش برای کاهش رنج و مشکلات مردم، فکر و ذکر دیگری نداشتیم. برای اینکه تصمیمات ما در دولت از وزارت بیشتری برخوردار باشد، راه را برای بهره‌گیری از خرد جمعی ایرانیان هموار کردیم و از همه دلسوزان کشور دعوت به همکاری، همفکری و مشارکت کردیم. اکنون که در آستانه یک شب آیینی و تاریخی یعنی یلدا قرار داریم، باز هم از همه ایرانیان دلسوز، متعهد و باورمند به آینده بهتر برای ایران و ایرانیان دعوت به همکاری می‌کنیم. همان‌طور که در شب یلدا همه خانواده‌ها و همه ایرانیان کنار یکدیگر جمع می‌شوند، ما هم در دولت چهاردهم بر این باور هستیم که اگر قرار است مشکلات حل شود،

ایم بتوان با یک دست باز کرد. باید همه ما دست به دست هم بدهیم تا این گره‌ها را باز کنیم. یلدا همه ایرانیان عزیز را تریب می‌گویم. ایران عزیز ما و مردم سرفرازش شایسته بهترین‌ها هستند. تلاش می‌کنیم تا سال دیگر و یلدای دیگر، توانسته باشیم باری از دوش مردم خوبمان برداشته باشیم و برخی از مطالبات بحق شما، به‌ویژه در زمینه معیشت را پاسخ مناسب داده باشیم.

سیدعباس عراقچی

وزیر امور خارجه

شب سیاه و طولانی خواهد گذشت

باد آسایش گیتی نرزد بر دل ریش صبح صادق ندمد تا شب یلدا نرود (سعدی)

با گذر از پاییز هزار رنگ، فصلی یکرنگ آغاز می‌شود؛ «یلدا» صفحه‌ای نو و سفید است برای زایش و رویش و تولد دوباره، برای گذر از تاریکی شمی طولانی و آغاز صبحی سپید. در نگاهی نمادین «یلدا» پیروزی حق بر باطل، تالاکو نور و روشنائی، و غلبه امید بر ناامیدی است.

شب، هر چه قدر سیاه و طولانی، خواهد گذشت و زایش خورشید وعده خداوند برای ظفر و پیروزی حق طلبان را نوید خواهد داد. آداب و رسوم این آیین باستانی ایران را همه می‌دانیم، در این شب گردهم می‌آییم تا قدر بدانیم مهر یکدیگر را و دلگرمی عزیزانمان باشیم برای گذر از تاریکی شب و رسیدن به صبحی سپید... و چه درس‌ها که می‌توان از این کهن ایرانیان آموخت. «یلدا» آیین همدلی و درس وحدت و همراهی با یکدیگر در روزهای سخت است تا با یاری خداوند و همدلی با یکدیگر، بر تاریکی و ناامیدی چیره شویم. قله‌های امید را فتح کنیم و روشنائی را برای همه مردم ایران به ارمغان آوریم. یلدا امید به صبح روشن است و آغازی دوباره در صفحه‌ای به سپیدی برف، برای رویش و جوانه زدن امید در قلب‌ها!

فاطمه مهاجرانی

سخنرکننده دولت

جشنی برای خلق امید

تصور کنید ایرانیان باستان که عموم آنها کشاورز بودند، با چه دقت و انگیزه‌ای، طولانی‌ترین شب سال را جشن می‌گرفتند؟ این درست‌ترین و دقیق‌ترین جشن برای «خلق امید» است. شبی که در آن خورشید دوباره به چرخه حضور طولانی مدت در آسمان وارد می‌شود. از همین رو احتمالاً ایرانیان «شب چله» که سیاه‌ترین و طولانی‌ترین شب سال بود، به جای فرورفتن در غم و تاریکی، به جای اسیر شدن در سیاهی و سرمای زمستان، به جای آنکه دچار آس و ناامیدی از مشکلات شوند، کنار هم نشستند و با انتظار طلوع مهر در پایان «شب یلدا» جشن گرفتند.

آنها خوش خیال نبودند. به درستی می‌دانستند از همین شب، «انقلاب زمستانی» آغاز می‌شود و زمین که برکت زندگی و حیات آنها در آن بود، سردتر خواهد شد. اما درعین حال اسیر نزدیک بینی نشدند. یک قدم دورتر را هم می‌دیدند. ایرانیان می‌دانستند که هجوم سرما و تاریکی بزودی پایان می‌یابد و هر سال این روز را جشن می‌گرفتند تا فراموش نکنند سختی و مشکلات تا ابد باقی نیست. ما ایرانیان «شب چله» را جشن می‌گیریم چون نویدبخش روزهای روشن‌تر است. اگرچه حتی این روزهای روشن را همین امروز در کنار خود بینیم. اما شب یلدا یادمان داد در اوج تاریکی‌ها روشنی امید به بهبود وضعیت را از یاد نبریم.

گردهمایی آیینی در خدمت پیوستگی اجتماعی

یلدا؛ این بلندترین شب سال در اوج سرمای زمستان، فرصتی است برای بهاری ساختن دل‌ها و گرمابخشیدن به کاشانه‌ها با برگزاری گردهمایی و میهمانی. سنت حسنه صله رحم که رسم اصلی شب یلدا محسوب می‌شود، یک فرصت برای استحکام بخشیدن به روابط خویشاوندی و همراهی و هم‌نشینی با نزدیکان و آشنایان است. در یک جامعه هر اندازه روابط اجتماعی قوی‌تر باشد، آسیب‌های اجتماعی کمتر بروز می‌یابد. چه نیکیست که ما ایرانیان با توجه به چنین مراسم و آیین‌هایی که برخاسته از فرهنگ و سنت‌های دیرینه و اصیل مان است، در مقابل آیین و فرهنگ‌های وارداتی که نسبت چندانی با زیست‌فرهنگ ایرانی اسلامی ما ندارند، به زندگی خود روشنائی و زیبایی افزون‌تری بخشیم. نکته مهمی که همه ما این روزها باید به آن توجه داشته باشیم، ناترازی انرژی است که در این روزهای سرد به‌وجود آمده است. خوشبختانه همراهی عموم مردم در صرفه‌جویی باعث کاهش مشکلات شده است که باید از یکایک هموطنان تشکر و قدردانی کرد. در طولانی‌ترین شب سال نیز همه با تلاش در مصرف بهینه و سنجیده انرژی به تمامی هموطنان‌مان در اقصی نقاط کشور کمک خواهیم کرد تا خاطره شیرینی از یلدای امسال به یاد همگان بماند.

اسکندر اومئی

وزیر کشور

یلدا؛ پیوند ایرانی‌ت با اسلامیت

سیدرضا صالحی‌امیری

وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

تمدن ایران به‌عنوان یکی از کهن‌ترین تمدن‌های جهان، به دلیل عناصر هویتی، زبانی و معرفی، همواره یکی از گهواره‌های دل‌انگیز فرهنگ و هنر بوده و گوهرهای ارزشمند و بی‌بدیلی را به دامن خود پیروز کرده است. جهانیان تقدیم کرده است. این سرزمین پرمرزوراز با دارا بودن نمادهای فراوانی از هویت دیرینه خود، مجموعه‌ای رنگارنگ و پربار از ذخایر تمدنی را تشکیل داده که پیشینه و پشتوانه غنی فرهنگی کشورمان را برای جهانیان به نمایش گذاشته و تصویری فرهنگی از ایران را در اذهان مردم جهان ماندگار کرده است.

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های فرهنگ ایرانی، انعطاف‌پذیری و انطباق‌پذیری مثال‌زدنی آن است؛ فرهنگی که پس از دوران ساسانیان، زیست‌مسالمت‌آمیزی را با فرهنگ اسلامی آغاز کرد و از طریق هم‌افزایی فرهنگی، موجب پایداری، بالندگی و پیشرفت تمدن بزرگ ایرانی را فراهم آورد. از این منظر، یکی از رموز ماندگاری فرهنگ ایرانی را می‌توان همکاری و همسازی میان فرهنگ ایرانی و اسلامی دانست. سیری در تحولات تاریخی نشان می‌دهد که فرهنگ ایرانی همواره قدرت سازگاری بالایی با تحولات داشته و در طول تاریخ هیچ‌گاه حذف یا در فرهنگی دیگر هضم نشده است، بلکه به سبب غنا و اصالت بی‌ظنری که داشته در مواجهه با فرهنگ‌های دیگر آنان را به خود جذب و در خود هضم کرده است.

از این رو فرهنگ ایران به‌ویژه در دوران بعد از اسلام همواره یکی از مهم‌ترین جلوه‌های سازگاری و هم‌پذیری را از خود نشان داده و با ظرافت تمام، پرواز با دو بال ملی و مذهبی را آموخته و جلوه‌ای بی‌ظنری از پیوند ایرانی‌ت با اسلامیت و تصویری دلپذیر از وحدت، وقاف و یگانگی را به نمایش گذاشته است. ظهور عارفان و ادیبان بزرگی نظیر فردوسی، سعدی، مولانا و حافظ و اندیشمندان بی‌ظنری مانند فارابی، ابوریحان، ابن سینا، خواجه نصیرالدین طوسی، ملاصدرا و... همه و همه محصول این هم‌آمیزی معجزه‌آسا و هنرمندانه است. این موضوع حتی در معماری ایرانی، به‌ویژه دوران صفوی، رخ می‌نماید و در این دوران، اوج شکوه معماری ایرانی را در جریان ساخت مساجد و بناهای اسلامی شاهد هستیم. در این دوران حتی شاهد نوعی اتحاد میان حاکمیت و روحانیت هستیم که از بارزترین جلوه‌های آن شخصیت‌هایی نظیر علامه مجلسی و شیخ بهایی هستند. از این منظر، ایرانیان همواره به همان میزان که برای آثار و میراث فرهنگی اصفهان، شیراز، یزد، همدان، کرمان، تبریز، اردبیل، جیرفت و... اهمیت قائل‌اند، برای شهرهای زیارتی و زیارتگاه‌های مذهبی نظیر مشهد، قم و... نیز احترام قائل‌اند و همان شور و شوقی را که در جریان آیین‌های مذهبی رمضان، تاسوعا، عاشورا و اربعین از خود نشان می‌دهد، در مواجهه با میراث فرهنگی ملموس و ناملموس ملی نظیر تخت جمشید، نقش جهان، بیستون، هگمتانه، نوروز و یلدا نیز از خود به نمایش می‌گذارند. آداب و رسوم، آیین‌ها و سنت‌ها سرمایه‌های بی‌بدیلی هستند از دیرباز مایه همدلی، اتحاد

و انسجام میان مردم ایران بوده و مانند نخ تسبیجی نامرئی، طیف وسیعی از ایرانیان را فارغ از زبان، قومیت و مذهب بر سر سفره مهر، تقاهم و دوستی نشاندند. آیین ملی یلدا که با تلاش همگاران دلسوزم در وزارت میراث فرهنگی دو سال است در فهرست جهانی یونسکو نیز حضور یافته، به‌عنوان یکی از فراگیرترین آیین‌های ایران و یکی از دلپذیرترین جلوه‌های مهر و همدلی می‌تواند نقشی بی‌بدیل در این راستا داشته باشد، همان‌طور که نوروز در جایگاه جهانی خود فرصتی است برای بسط صلح منطقه‌ای و توسعه مناسبات همسایگی میان سیزده کشور جهان و قادر است متنوع‌ترین هویت‌ها، اقوام، زبان‌ها و تکنرهای فرهنگی را بر سفره‌ای مشترک هم‌نشین کند.

یلدا به‌عنوان یکی از آیین‌های ملی دیربای ایران، دربرگیرنده مفاهیم فلسفی، ادبی و انسانی بلندی است. خانواده ایرانی قرن‌های متمادی است در شب یلدا از طریق دوره‌های ها و هم‌نشینی‌ها تمرین گفت‌وگو، وقاف و همبستگی می‌کند، با بازخوانی شاهنامه و نقل به لسان‌الغیب از میراث ادبی حماسی و عرفانی سرزمینش استمداد جست و به آن ادای احترام می‌کند و با شادبازداری در این بلندترین شب سال، حتی در دشوارترین شرایط، امیدوارانه به خود زمزمه می‌کند که: «پایان شب سیه سپید است».

از سویی، در آیین چهارشنبه‌سوری که مزده حلول بهار را در خود مستتر دارد، از آتش استمداد می‌جوید که در فرهنگ کهن ایران نماد نور، روشنائی و حملی برای ستایش

خداوند بوده است و از این رهگذر، به نوروز می‌رسد؛ نوروزی که یکی از جلوه‌گاه‌های شورانگیز هم‌نوایی و هم‌آهنگی طبیعت با آداب و آیین‌های ایرانی است؛ چیزی که در ملت‌ها و فرهنگ‌های دیگر کمتر دیده می‌شود. بدین معنا که در این فرهنگ، آغاز سال جدید که امری قراردادی است با آغاز فصل بهار که رخدادی تکریمی و طبیعی است، کاملاً منطبق و سازگار می‌باشد.

ذکر این نکته حائز اهمیت است که در شرایط کنونی که یکی از مهم‌ترین درجه‌هایی که می‌توان از طریق آن با جامعه جهانی دIALOG برقرار کرد و تصویری صحیح و روشن از ایران فرهنگی را با مردم جهان به اشتراک گذاشت، نشان دادن این سرمایه‌های فرهنگی به جهانیان است و این نیز میسر نیست مگر از طریق دیپلماسی فرهنگی و یکی از راهکارهای تحقق این آرمان، رونق‌بخشی به گردشگری است؛ گردشگرانی که می‌توانند در بازگشت به کنوشران هریک سفر پیام دوستی و صلح مردم ایران به جهان باشند.

خوشبختانه در دورانی به سر می‌بریم که ایرانیان هم‌نوا با ریاست محترم جمهوری سر آن دارند که دست در دست یکدیگر حول محور وقاف گرد هم آیند، لذا ضرورت درک و پاسداشت این مشترکات فرهنگی بیش از پیش خودنمایی می‌کند و از این منظر، ضروری است که این پتانسیل‌های فرهنگی ناب را که از پیشینیان به ارث رسیده است، پاس بداریم و در جهت تقویت، گسترش و استفاده از ظرفیت‌های منحصره‌فردی که در آن نهفته است کوششی بیش از پیش داشته باشیم.

نماد پیوند خانواده‌ها

با ارزش‌های دیرین

زهره بهروزدار

معاون رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده

شب یلدا، نماد پیوند عمیق بین نسل‌ها و خاندان‌ها و ارزش‌های دیرین ما ایرانیان در طول تاریخ است. این شب، فرصتی برای جمع شدن کرد یکدیگر، گرامیداشت پیوندهای خانوادگی، انتقال سنت‌های کهن به نسل‌های آینده و یک شیوه بسیار مؤثر در گفت‌وگوی بین نسلی است. به عنوان معاون رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده، از همه ایرانیان می‌خواهم که یلدا را با تمام خوشی‌ها و زیبایی‌هایش، به فرصتی برای یادآوری اهمیت ارتباط عاطفی میان اعضای خانواده تبدیل کنند و گرمی‌بخشند؛ چرا که این شب نمادین و خاطره‌انگیز، دوره‌هایی برای ما در آن می‌توانیم، با هم صحبت و بازگویی خاطرات، عشق و محبت را تقویت کنیم، به هم نزدیک شویم و برای نسل آینده خاطراتی خوش و به یاد ماندنی بسازیم همان‌طور که پیشینیان برای ما ساختند.

با مهر یلدا مبارک

یلدا برای همه

فقط از طریق باهم بودن و دست به دست هم دادن این اتفاق می‌افتد. من به عنوان خدمتگزار مردم عزیز ایران، و به عنوان کسی که سال‌ها افتخار معلمی در دانشگاه را داشته است، راهی جز وحدت و انسجام نمی‌شناسم. تجربه به ما آموخته است که آسیب هر کار و هر روش وحدت‌شکن، در نهایت به زیان همه ملت ما خواهد بود. برای همین بود که در دولت وقاف، نه تنها از گذشتگان خود به بدی یاد نکردیم، بلکه همواره یاد و خدماتشان را گرامی داشته‌ایم. اما این راه‌ها می‌گویند که اگر قرار است بهبودی حاصل شود، بدون همدلی ممکن نیست. اکنون گر‌ها یی در کشور ما هست، این گره‌ها را نمی‌توان با یک دست باز کرد. باید همه ما دست به دست هم بدهیم تا این گره‌ها را باز کنیم. یلدا همه ایرانیان عزیز را تریب می‌گویم. ایران عزیز ما و مردم سرفرازش شایسته بهترین‌ها هستند. تلاش می‌کنیم تا سال دیگر و یلدای دیگر، توانسته باشیم باری از دوش مردم خوبمان برداشته باشیم و برخی از مطالبات بحق شما، به‌ویژه در زمینه معیشت را پاسخ مناسب داده باشیم.

شب یلدا، که در کنار دشواری‌ها، فرارسیدن روزی روشن را پیش چشم داشته باشیم. با آرزوی روزگاری بهتر و سرفرازای افزون‌تری برای همه ایرانیان در هر کجای جهان، سخن را با کلامی از سعیدی به پایان می‌برم:

هنوز با همه دردم امید درمان است که آخری بـُود آخر شبان یلدا را

چندین تصویر و چندین اشارت است. از این درجه‌ا اگر به یلدا نگاه کنیم، یلدا هم اشارتی است به امید و هم روزنه‌ای است به فریاد می‌رهم. مگر فریاد یلدا به معنای بلندترشدن و تابیدن بیشتر و بیشتر خورشید در آن نیست؟ یلدا به ما می‌گوید فردا روز دیگری است، اما روشن‌تر و گرم‌تر، این آیین دیرین و تاریخی ما برپسود و بهتر شدن همه چیز در زمین گواهی می‌دهد، و چه جایسی و چه موقعی بهتر از

حسین جباری‌انصاری

مدیرعامل گرکزگاری جمهوری اسلامی ایران